

• S • G • B • T • B •

• 1 • 6 • 6 • 1 •

z. B. A. h

W. A.

J. q. 259.

43
COLLEGII TERTII
In Augustanam Confessionem

DISPUTATIO X.

continens

ANTIΘΕΣΙΝ ARTICVLI VI.

DE QUÆSTIONE

An opera justorum

sint meritoria vitæ æternæ,

Proposita

In Electorali Academia VVittebergenſi

P R Æ S I D E

JACOBO MARTINI S.S. Th.

Doct. & Profess. Publ. Primario, Facult. Theol.

Seniore, ac Templi Arcis Præposito,

R E S P O N D E N T E

M. JOHANNNE Brunneman

Colonia-Marchico.

In Auditorio Collegii Veteris

Ad diem 18. Maij.

WITTEBERGÆ,

Typis Hæredum SALOMONIS AUERBACH, Acad. Typogr.

ANNO M DC XXX.

COLLEGIUM TERTIUM
In Augustanum Confessionem

DE QUARTIONUM
ANTIOXIN APTICALE VI
CONTINENS

Annotationum

in metretoria vicis actibus

In Electorali Academia Vitebergensi

JACOBO MARTINI S.S. Th.

Doct. & Prof. P. Pub. Primario Facult. Theol.

M. JOHANNES STINNINGER
RESPONDENTE

in Auditorio Collegii Veteris
Colonie-Martinice
Ad diem 18. Maj.

Typis Heriberti SALOMONIS ABERBACH, Lipsie Typogr.
W. TERROE
Anno M DC LXX.

D. O. M. A.

Continuatio.

Actenus ergo duas à Becano motas quaestiones examinavimus: *An nimirum justus possit bene operari, & Legem Dei servare.* Deinde, *an utrumq; teneatur prestare justus*: sequitur nunc tertia, qua quaeritur; *An opera justorum sint meritoria vitae aeternae*; vel, ut conformat in manuali, *An justī bene operando possint mereri vitam aeternam.* De ista ergo hac disputatione agemus.

THESES.

I. Præmittit Becanus §.r. nostram sententiam, & quid de quaestione hac sentiamus, ait, facile colligi ex dictis. *Nam (addit) si omnia opera justorum sunt damnabilia, & peccata mortalia, ut illi volunt, quomodo possunt apud Deum mereri vitam aeternam: potius aeternam damnationem mereri dicenda sunt, uti ipsimet fatentur.*

II. Primum sententiam nostram orthodoxam esse, qua fatemur, *justum suis operibus non posse mereri, vel justificationem vel vitam aeternam*, libenter concedimus: Verum nos illam credere certam & orthodoxam ob rationem à Becano allegatam, ipsius crassum ac notorium mendacium est. Nihil enim mereri opera justorum dicimus, quia sint imperfecta; proindeq; si sola essent, & merito Christi imperfectio illorum non tegetur, tum potius damnationem, quam vitam aeternam mereri: Ut autem sunt justificatorum opera bona, aeternam damnationem mereri tantum adest ut affirmemus, ut potius statuamus & ex scriptura sacra demonstramus, habere promissiones hujus & futurae vitae.

III. Nostram sententiam erroris accusat & convincere conatur primum duobus argumentis §. 2. Primum est: *Nam, inquit, supra ostendi, non omnia justorum opera esse damnabilia, sed quedam bona, honesta & laudabilia.* Concedimus nos totum; sed qua vi consequentiæ inde infertur: Ergo justorum opera merentur vitam æternam? Nullâ sanè.

IV. Alterum argumentum sic proponit: *Secundo, quia apertè contradicit scripturis. Ha docent nos bene operando mereri & consequi vitam æternam.* Sic ergo vult argumentari Becanus: Quibuscunq; vita æterna in scripturis dari dicitur nomine mercedis, illorum opera sunt meritoria vitæ æternæ: Atqui justis in scriptura dicitur vita æterna dari nomine mercedis: Ergo justorum opera sunt meritoria vitæ æternæ. Minorem probat dictis scripturæ; ubi verò prius majorem confirmare debuisset. Alii, inter quos Porfanus, ita probant: *quia non concipi possit merces sine merito, sicut nec filius absq; Patre; maritus absq; uxore; dominus sine servo, mons absq; valle &c.*

V. Minorem probat Becanus hoc modo & ex hisce dictis: *Matth. 5. v. 12. Gaudete & exultate quoniam merces vestra copiosa est in cælis, Matth. 20. v. 8. Voca operarios & redde illis mercedem, Matth. 25. v. 34. Venite benedicti Patris mei possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. Esurivi enim, & dedistis mihi manducare. Rom. 2. v. 6. Deus reddet unicuiq; secundum opera sua: iis quidem, qui secundum patientiam boni operis gloriam & honorem & incorruptionem querunt vitam æternam &c. 1. Cor. 3. v. 8. Unusquisq; propriam mercedem accipiet secundum suum laborem, Gal. 6. v. 8. qui seminat in Spiritu de Spiritu metet vitam æternam. 2. Cor. 4. v. 17. quod in presenti est momentaneum & leve tribulationis nostræ æternum gloriae pondus operatur. 2. Tim. 4. v. 7. Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi in reliquo reposita est mihi corona justitiæ. Apoc. 3. v. 4. Ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt.*

VI. Respondemus ad argumentum, esse homonymiam in voce mercedis, quæ vel propriè dicitur vel impropiè & per quãdam similitudinem. De mercede propriè dicta conceditur major & negatur minor, Homonymorum enim non potest esse

esse eadem ratio. Ut si taurus est, natus est ex vacca, & habet duo cornua. At Mons Ciliciæ est Taurus: neque tamen ex vacca natus est, neque duo cornua habet. Exempla probationis causa producta negamus esse similia: quia omnia propriæ appellationis. Nos autem probamus non omnia exempla in facris literis continentia vocem mercedis, de propriè dicta loqui, & sic in propria significatione illam usurpari.

VII. Ex multis pauca hæc notentur; Gen. 30. v. 18. *Dixit Leah, dedit Deus mercedem meam: eo quod dederim ancillam meam viro meo, quis dicet hic fuisse meritum apud Deum? Opus enim hic nullum faciebat Leah, aut propter Deum, aut bonum, aut bene. Quocirca nulla planè ratione poterit vocari meritum, quod apud Deum aliquid mereretur: Sic Psal. 127. v. 3. *Ecce hereditas Jehova, Filii: merces, fructus ventris. Genebrardus: Merces sive donum Domini nempe fructus Ventris. Et post: Filii omnes dono Dei contingunt. Vatablus. Repetitio idem bis dicit, quasi dicat quod à Deo tanquam jure hereditario accipimus, sunt liberi, & donum, quo afficit pios Jehova, quodq; ab ejus Liberalitate proficiscitur est soboles. Sed res manifesta est Gen. 15. v. 1. *Ne timeas Abram ego scutum ero tibi, merces tua multa valde. Quid hic Papistæ? Asserent Deum ipsum cadere sub meritum? quod verò si non audent: Ergo concedant necesse est, aliquam esse mercedem præter meritum. Rom. 4. v. 4. scribit Apostolus: *Ei, qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam sed secundum debitum: ubi Paulus manifestè dicit, mercedem dupliciter imputari, vel ex debito, nimirum propriam: vel ex gratia, nempe impropriè dictam.****

VIII. Idem ex scripturis ante aliquot secula observarunt Patres; Ambrosius epistola prima: *Alia est merces Liberalitatis ex gratia; aliud virtutis stipendium; alia laboris remuneratio. Et Augustinus præfatione in Psalmi 31. enarrationem: *Si in omnibus peccata inveniuntur, remanet, ut non sint beati, nisi quorum remissa sunt peccata. Hoc ergo Apostolus sic commendavit: *Credidit Abraham Deo & imputatum est ei ad justitiam. Et ei qui operatur, id est, de operibus præsumit, & eorum merito sibi dicit datam esse gratiam fidei, merces non imputatur secundum gratiam sed secundum debitum. Quid est hoc: nisi quod merces nostra***

gratia vocatur? Si gratia est, gratis datur? Quid est, gratis datur? gratis constat.

IX. Atque sic certum est, quod *merces* in scripturis non semper dicatur respectu meriti, sed ejusmodi retributio indicetur, quæ non ab ulla dignitate laboris dependet, sed à benefica Dei clementia provenit: *Merces* autem nuncupatur ob divinam promissionem antegressam, qua se quodammodo debitorem constituit Dominus, atque id, quod promissum est, post factam promissionem aliquo modo cadit in debitum: Cujus tamen debiti ratio non ex dignitate vel conditione præcedentis laboris vel afflictionis, sed ex veritate antegressæ promissionis pendet, quatenus Deus suam promissionem gratis atque liberè initio factam, rescindere amplius vel retractare non cupit. Atque sic satis patet, quod hæc mercedis denominatio sit à similitudine non à proprietate rei definita.

X. Ad minorem respondemus primum in genere, non posse allegata dicta intelligi de mercede propriè dicta, ut est debitum laboris præmium: sed unice de compensatione Dei meriti gratuita; Sic enim argumentor: Ubi vox mercedis notat debitum præmium sive mercedem, ibi quoque debet indicari ejusmodi proportio, quæ solet ac debet esse inter laborem & mercedem propriè dictam: At in dictis allegatis non indicatur talis proportio, quæ solet ac debet esse inter laborem & mercedem propriè dictam: Ergo in allegatis locis vox mercedis non notat debitum præmium sive meritum. Major est certa. Nam dari hic relationem concedunt Jesuitæ: At illam in proportione ista fundatam esse negare non possunt. Minorem probo. Nam inter afflictiones & labores nostros, de quibus allegata dicta loquuntur, & inter gloriam illam cœlestem, Paulus omnem comparisonem penitissime tollit scribens Rom. 8. v. 18. *Scio non esse pares afflictiones presentis temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur erga nos.* Multò verò magis omnem proportionem simpliciter negat, 2. Cor. 4. v. 17. quod ipsum hoc loco sine ulla ratione pro se allegare audeat Jesuita: *Momentanea levitas afflictionis nostræ mirè supra modum æternum gloria pondus parit nobis.*

II. At-

XI. Atque sic satis manifestum ac certum est, vocem *mercedis* in dictis allegatis, ut & in cæteris, in quibus id subintelligi sibi imaginatur Jesuita, in sua propria significatione nequam sumi posse: proindeq; necessario relinqui, illam allegatis locis significare compensationem, à gratuito Dei favore profectam, qui propria sua dona in nobis coronare solet: non secus ac Pater aliquis obsequia liberorum suorum, jam ante debita, gratis remunerari solet. Hinc ad Col. 3. v. 24. appellatur vita æterna *merces hereditatis*, ut indicetur, non stipendiū servorum, sed indebitam hæreditatem & gratuitum donum filiorum eam esse, quod Rom. 6. & Eph. 2. D. Apostolus aperte testificatus est.

XII. Restat nunc ut allegata dicta seorsim videamus. Manifestum igitur est, illud Matth. 5. v. 12. non loqui de cælo sive vita æterna ipsa: sed de illo, quod consecuturi sumus in illa, hoc est de gradu gloriæ in vita æterna. Tametsi enim vita æterna commune est bonum omnium electorum: nihilominus ratione claritatis & gloriæ inter ipsos electos aliquid discriminis dabitur, juxta illud Apostoli 1. Cor. 15. v. 41. & 42. *Stella à stella differt in gloria: sic quoque resurrectio mortuorum.* Atque hujus gloriæ ac claritatis respectu quisq; suam accipiet differentem mercedem pro ut multum laboraverit vel toleraverit in Ecclesia: quæ tamen & ipsa non ex merito propriè operum, sed ex gratia Dei ejusq; gratuita ordinatione & dispensatione unicè pendebit.

XIII. Ad dictum Matth. 20. v. 8. respondemus distinguere debere inter operarios & inter opera. Dici quidem in parabola illa, reddendam esse mercedem operariis concedimus: ubi verò in illa legitur, reddendam eam esse operibus? Id inde sequi dicis. Negamus verò. Nam *operarii* non nominantur ex necessitate rei significatæ, sed necessitate parabolæ. Nulla autem est consequentia: si in eo, à quo parabola sumitur, sunt operarii: Ergo quoq; in re, per parabolam notata. Quis enim inferret: sunt pisces in nassa: ergo etiam in regno cælorum dantur pisces? cum regnum cælorum sit simile nassæ pisces continenti. Stultus sane, utpote Jesuita, sic argumentaretur: Simile tantum ali-
quod

quod piscibus: sic simile, siue respondens aliquid operariis datur in regno cœlorum: Quod simile Paulus non vocat operantem hominem, sed credentem.

XIV. Deinde si omnino in propria significatione vox operarii sumatur, nondum tamen habent Jesuitæ quod volunt. Habet enim hoc loco *merces* eam rationem, quam habet *donativum* ad milites. Ut ergo donativum datur quidem militibus, non tamen militiæ, sic etsi hic dicatur mercedem dari operariis, non tamen sequitur illam dari operibus. Antecedens probatur: Ut enim stipendium datur militiæ: proindeq; ut militia varia & inæqualis est, militiæ quoque reddita stipendia sunt varia & inæqualia, nempe pro ratione militiæ: Verum licet militia sit inæqualis, æquale tamen est donativum: Cum sit munus, quod à Principe vel Imperatore ex singulari gratia & benevolentia militibus, non ita militiæ, datur: sic quoque res se habet in regno cœlorum seu militante Ecclesia laborantibus ac certantibus, quia inæqualibus operibus & certaminibus inæqualis sic dicta merces proponitur: sequitur, quod merces illa donarii rationem habeat. Quare ut donativum non est stipendium ideoq; nec debitum, etiam si militibus detur: sic etiam merces, quæ in hac parabola dicitur, ut meritis non est imputanda, sic neque propter merita datur, ideoq; in impropria significatione usurpatur.

XV. Notetur hic elegantissimus locus Augustini Tom. 2. Epist. lib. Epist. 466. & 467. *Stipendium, inquit, peccati mors. Rectè stipendium, quia debetur, quia dignè retribuitur, quia merito redditur. Deinde ne justitia de humano se extolleret bono merito, sicut humanum meritum malum non dubitatur esse peccatum, non à contrario retulit, dicens: Stipendium justitiæ est vita æterna, sed gratia, inquit, Dei vita æterna. Et hæc ne præter mediatorem aliqua alia via quæreretur, adjecit: In Christo Jesu Domino nostro: tanquam diceret, Audito, quod stipendium peccati sit mors, quid te disponis extollere? ò humana, non justitia, sed nomine justitiæ planè superbia, quid te disponis extollere, & contrarium morti, vitam æternam, tanquam debitum stipendium, flagitare? Cui debetur vita æterna, vera justitia est. Si autem vera justitia est, ex te non est, &c.*

XVI. Sic nihil probatur dicto 1. Cor. 3. v. 8. ubi etiam *vocula mercedis* habetur: quippe quæ neq; inibi in principali sua significatione, nempè pro *retributione laborum debita*, eisque *proportione justa* respondente & æquivalente accipitur. Quandoquidem nulla omninò hic est *ἀναλογία* & proportio inter laborem, quem ministri præstant, & inter æternam gloriam, vice compensationis iis conferendam, quæ alias requiritur, ut demonstratum: manifestum ergo est, & hoc loco *mercedis* *vocula* notari retributionem gratuitam & indebitam. Uti nihil quoque pro Jesuita facit dictum Christi *Matth. 25. v. 3. 4.* Tota vis probationis Jesuiticæ est in particula *γὰρ enim*. *Esurivi enim*. Putat enim illam causam notare, ob quam læta illa sententia salutis & beatitudinis exceptura sit justos. Sed fallitur & fallit Jesuita. Nam ut particula *γὰρ enim* multis in locis non causam, sic neq; hîc causam significat vel meritoriã, vel aliam efficientem; sed tantum est argumentum à signis petitum. Alias enim si causam notaret, planè contradictoria esset hæc sententia Christi: quod sine blasphemia non conceditur. Primum enim dicuntur *benedicti Patris*, quo epitheto vera causa salutis justorum, sive electorum indicatur. Quandoquidem eo nos revocat ad unicum salutis nostræ fontem, cum Deus promittat, se non modo Abrahamum, omnium credentium Patrem, sed etiam omnes gentes in ejus benedicto semine benedicturum: sicut etiam statim in paradiso mox à lapsu nostrorum Parentum, semè mulieris esse contriturum caput serpentis & maledictionem, lapsu contractam sublaturum. Quod autem benedictio, in illo benedicto semine omnibus credentibus communicanda, complectatur gratuitam justificationem & vitam, omnibus nobis Lutheranis Dei beneficio ex Evangelio notissimum est, & differit de ea Paulus in Epist. ad Gal. copiosè simul & valdè eruditè ac perspicuè.

XVII. Deindè observandum, quod Christus Deum dicat Patrem non suum tantum, sed etiam illorum, qui *υιοθετῶν* sunt consecuti. Undè autem adoptio illa, nisi quia in dilecto Filio dilecti fuere, & per illum unicum Filium in filios

B

hære-

hæredesque accepti. Hinc ergo illis jus hæreditatis gratuitum. Est etiam ἐμφασίς verbi κληρονομήσατε notanda: quippè quod non simpliciter est *possidete*; sed *hæreditate seu jure hæreditatis possidete*, neimpè ut filij gratis adoptati patria bona. Tandem addit, *regnum hoc nobis paratum esse à jactis fundamentis mundi*, & sic non tantum ante omnia nostra merita, sed etiam antequam nasceremur. Quomodo autem benedicti simus, & quomodo nobis regnum præparatum ab initio, pulcre nobis exponit Paulus ad Eph. i. inquit: *Benedictus Pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nobis omni benedictione &c.* Videatur ipse Apostolus. Qui satis expressè docet, præparatum esse nobis regnum ex mera gratia, & ob dilectum Filium, in quo & propter quod benedictum semen nobis omnis benedictio gratuita electionis, favoris, remissionis peccatorum; adoptionis & hæreditatis æternæ datur; & quidem longè antè, quam quicquam vel boni vel mali fecissemus. Non ergo ex meritis salus, sed ex gratia, sicut ipsa electio: proindeq; hoc loco particula γὰρ enim nequaquam causam meritoriam quit notare.

XVIII. Ex cap. 2. ad Rom. sic vult argumentari Becanus: *Quibus Deus daturus est juxta opera, & quidem perseverantibus in benefaciendo, sicq; gloriam & honorem & immortalitatem quærentibus, vitam æternam; illorum bonis operibus vita æterna mercedis loco decernitur: At justis Deus daturus est juxta opera, & perseverantibus in benefaciendo, sicq; gloriam honorem & immortalitatem quærentibus, vitam æternam; Ergò justorum bonis operibus vita æterna mercedis loco decernitur.* Respondemus ad majorem propositionem i. distinguendo inter hæc phrasés, *Deum daturum unicuiq; secundum opera: & daturum per & propter opera.* Hæc dicere posset, opera constituere causam vitæ æternæ: sed in illa *secundum opera* nulla causa vitæ æternæ indigitatur; sed *secundum illa* est *secundum testimonium bonorum operum*, prout ea demonstraverint hominem vel fidem habuisse, vel eadem fuisse destitutum. Cùm enim judicium illud visibile & conspicuum sit futurum, ideoque invisibilis, & in corde latentis fidei visibiles producantur testes, id est opera fidei, quæ in hoc mundo conspici poterant.

Sicut

Sicut Christus Matth. 23. testimonium illud bonorum operum se producturum in novissimo die affirmat.

XIX. Sic neq; alterum illud, *Deum perseverantibus in benefaciendo vitam æternam daturum* arguit, vel ostendit illud benefaciendi studium esse vitæ æternæ causam; sed potius illos, quibus vita æterna danda est, ab effectu describit, demonstrans, quinam illi sint, quibus æterna vita detur: non autem propter quod detur. Taceo, quòd Pontificiorum hujus dicti explicatio & glossa pugnet cum scopo Apostoli & totius capituli circumstantia: cum hoc & sequentibus capitulis id unice agat Apostolus Paulus ut demonstret, hominem non operibus justificari.

XX. Quod attinet dictum ad *Galat. 6. v. 8.* agit in illo Apostolus de communicatione terrenorum bonorum ab auditoribus in pastores suos facta: Quæ verò ratione huic quis tribuet dignitatem meriti vitæ æternæ? cum inter hanc & vitam æternam nulla sit *συμμετρία*, nulla proportio; sed distantia ac differentia prorsus infinita. Quandoquidem terrenum & cæleste, temporale & æternum, toto genere differre, quis ignorat? Quare non potest hæc Becani & Pontificiorum glossa non esse absurdissima, qua volunt hunc locum de merito, & quidem vitæ æternæ, interpretari: quæ respectu solius unius passionis & mortis Christi meritum quit appellari, respectu nostri verò est gratuitum Dei donum per Dominum nostrum Jesum Christum, *Rom. 6.* Relinquitur ergo, Paulum hoc loco agere de gratuita retributione, omne meritum nostrum secludente: ut sensus sit: qui instinctu Spiritus Sancti ad conservationem ministerij contribuunt, illos ex immensa Dei gratia in vita æterna à Domino largissimam accepturos retributionem.

XXI. In *2. Ad Cor. 4. v. 17.* conferuntur afflictiones hujus temporis & alterius vitæ gloria immortalis: nempe afflictionum brevitatis cum æternitate præmij, & illarum levitatis cum inæstimabili pondere gloriæ. Quod autem afflictio nostra dicitur hoc pondus gloriæ *καταργάζεσθαι*, non (uti in præcedentibus quoq; monuimus) ad meritum aliquod pertinet, ut hic

sibi Becanus imaginatur: sed tantum ad ordinem, nempe quod præmium hoc non detur prius, nisi afflictiones antecesserint, & quidem ex gratuita promissione Dei. Vide Disputationem præcedentem.

XXII. In 2. *Timoth. 4. v. 7.* Apostolus Paulus non de se, sed donis Dei gloriatur: qui eum confortaverat, ut hæc omnia perficeret, sicut alibi scribit; *omnia possum in eo, qui me corroboravit, Phil. 4. v. 13.* Et sanè summa fide, quod erat delegatum officium evangelizandi, peregit pius hic Christi Apostolus: Verùm eo se vitam æternam meruisse, neq; hic neq; alibi scripsit: neq; hinc operum merita adversus Dei gratiam Becanus & cæteri Papani astruere possunt. Nequaquam enim gratuita justificatio, quæ nobis per fidem confertur, cum operum remuneratione pugnat, quin potius ritè conveniunt ista duo, *gratis justificari hominem Christi beneficio, & tamen operum mercedem coram Deo relaturum.* Nam simulatque in gratiam nos recipit Deus, opera quoq; nostra grata habet, ut præmio quoq;, licet indebito, dignetur.

XXIII. *Apoc. 3. v. 4.* Nihil de merito bonorum operum. Nam *ambulare cum Christo in albis*, est quidem irreprehensibiliter vivere. (Albus enim color innocentiae pariter & victoriæ, adeoque & felicitati servit,) quod propriè illorum est, qui ad Christi corpus pertinent. Digni verò dicuntur, non quidem operibus, sed pura gratia. Nihil enim boni habent, quod à Deo non acceperint, *1. Cor. 4. v. 7.*

XXIV. Falsissimum ergò est, quod gloriatur Becanus §. 3. *hæc testimonia tam clara esse & aperta, ut nullo modo ab adversariis eludi possint: cum perspicuè tradant vitam æternam esse mercedem & coronam, quæ danda sit justis intuitu bonorum operum.* Falsissimum, inquam, hoc est, nec opus est, ut illa eludamus, cum sacra scriptura satis disertè pro se loquatur, & orthodoxam nostram sententiam & interpretationem confirmet, ut ex dictis patet.

XXV. Cæterùm cum quidam dicant, *vitam æternam dari intuitu bonorum operum, non tamen dari ex merito & dignitate illorum operum, sed ex mera Dei promissione, Liberalitate & indulgentia:* excipit Becanus, inquit, *Errant ipsi. Addit rationes: quia si datur intuitu*
bono-

bonorum operum, seu propter bona opera, certè datur ex merito bonorum operum. Hac enim idem significant. Secundo datur eis, qui digni sunt 2. Thess. 1. v. 5. Ut digni habeamini regno Dei, pro quo & patimini. At si digni sunt propter bona opera, certa datur illis ex merito & dignitate bonorum operum. Tertio non solum datur illis ut merces, sed etiam ut corona justitiæ 2. Tim. 4. v. 8. At corona justitiæ non datur ex mera liberalitate vel indulgentia, alioquin non justitiæ sed liberalitatis corona esset. Quarto, sicut se habet æterna damnatio respectu impiorum, ita vita æterna respectu justorum: At illa datur impiis pro merito malorum operum. Rectè Augustinus Epist. 105. ad Sixtum: sicut merito peccati tanquam stipendium redditur mors: ita merito justitiæ tanquam stipendium vita æterna. Sed frustra hæremus in re clara & perspicua, in qua omnes Patres nobiscum sentiunt. Nec negat Calvinus l. 3. Inst. c. 15. §. 2. sed dolet.

XXVI. Quod attinet quæstionem ipsam non dicimus, quod vita æterna ipsa detur respectu operum; sed de præmiis in vita æterna id affirmamus. Deus enim quippè Agens liberrimū & veracissimum, quia præmia in vita æterna bonis operibus promisit, clementer quoq; per gradus gloriæ ex intuitu operum illa confert. Quod autem Becano perinde sint intuitu operum dare; & propter opera dare, tanquam propter causas meritorias, concedendū non est, ut neq; primi argumenti consequentia: si datur intuitu bonorum operum. Ergo datur ex merito bonorum operum. Quemadmodum nulla est consequentia: Militibus datur ab Imperatore si ve duce donativum intuitu militiæ: Ergo datur ex merito militiæ. Datur enim gratuito & ex liberalitate Imperatoria: stipendium, ut diximus, datur ex merito: interim datur utrumq; intuitu militiæ: Donativum enim est donum quod militibus tantum datur: Ergo intuitu militiæ; sed non ex debito. Sic stipendium quoq; datur militibus: Ergo etiam intuitu militiæ sed ex debito. Proindeq; falsum est dari intuitu bonorum operum, & dari ex merito bonorum operum, esse idem. Illud enim latius est.

XXVII. Secundum argumentum quod Becanus deducit ex 2. Thess. 1. v. 5. Si digni sunt propter bona opera, certè datur illis ex merito & dignitate bonorum operum: id sanè neq; in dicto neque in scopo Paulino habetur. Non enim disputat Paulus de causa digni-

B 3

digni-

dignitatis: sed tantum sumit communem scripturae doctrinam, quod Deus abolet in nobis, quae mundi sunt, ut meliorem nobis vitam instauraret. Deinde simpliciter exponit modum, quo aptantur, & quasi expoliuntur fideles sub Dei incude: quia per afflictiones mundo renunciare, & ad caeleste Dei regnum tendere docentur. Caeterum confirmantur in spe vitae aeternae, dum pro ea militant: unde addit, *pro quo etiam patimini*, nempe sub spe certa promissionis factae, quae efficit, ut regnum Dei consequamini. Ita quoque in praecedentibus Christus locutus fuit: *Gaudete & exultate: ecce enim merces vestra copiosa est in caelis*, Matth. 5. v. 12. & Apostolus: *Simul cum ipso patimur, ut cum eo glorificemur*. Rom. 8. v. 17. Et rursus: *si sufferimus, & conregnabimus*, 2. Tim. 2. v. 12. Et quanquam mille afflictiones per se dignos nos faciant vitae aeternae praemio, & gloria; tamen abnegare Christum metu praesentium periculorum, peccatum est, castigatione aeternae mortis dignum: *Ut enim corde creditur ad iusticiam, ita oris fit confessio ad salutem*, Rom. 10. v. 10. non quod confessio oris mereatur salutem; sed quod, quando abest, fides in corde non sincera sit, atque sic salutis aeternae particeps non sit.

XXVIII. Neque tertium argumentum deducitur ex 2. Tim. 4. v. 8. Non Paulus, sed Becanus mendax dicit, *non dari electis iusticiae coronam ex mera liberalitate*. Apud homines non datur ex mera liberalitate, annon propterea nec apud Deum? Obijcit, *alioquin non iusticiae, sed liberalitatis corona esset*. Est etiam liberalitatis & sic denominari potest, quia per liberalissimam gratiam, quod in nobis iustum agit, declarat, & praemio dignum iudicat, quae admodum vocatur corona vitae, *Iac. 1. v. 12*. item corona incorrupta, *1. Cor. 9. v. 25*. &c. Sed hic placet Spiritui Sancto eam vocare *coronam iusticiae*: vel propter imputatam iustitiam Christi: vel quia in extremo die resurgemus perfecte iusti, sine omni labe & peccato, similes Angelis in caelo: quam puritatem & iustitiam etiam gratis propter meritum Christi habebimus, & in illa in omnem aeternitatem Deum videbimus, & sancte colemus ac celebrabimus.

XXIX. In quarto argumento negamus consequentiam.

clam. Opera mala perfectè sunt mala: bona verò opera imperfectè bona sunt. August. Ep. 105. loquitur de merito justitiæ fidei, hoc est, nobis imputatæ: sic enim habet totus contextus p. 466. Cum dixisset (Paulus) *Stipendium peccati mors; quis non congruentissime & consequenter addere judicaret: Stipendium autem justitiæ vita æterna? Et verum est, quia sicut merito peccati tanquam stipendium redditur mors; ita merito justitiæ tanquam stipendium vita æterna. Aut si nollet dicere justitiæ, diceret fidei: quoniam justus ex fide vivit.*

XXX. Pergit Becanus §. 4. ad refutationem nostrorum argumentorum. Primum est: *Vita æterna in scripturis vocatur hæreditas: At hæreditas debetur filiis non ex merito & labore, sed ex solo jure filiationis seu adoptionis: Ergo &c.* Respondet: *sed retorqueo dupliciter. Primo, vita æterna in scripturis vocatur etiam merces, ut supra ostendi: Ergo datur intuitu meritorum; ergo non solo jure adoptionis. Secundo, Adoptio idem est, quod prædestinatio apud Calvinum, & prædestinationi opponitur reprobatio, utraq; autem facta est secundum Calvinum ex solo Dei beneplacito, nullo respectu bonorum aut malorum operum: Si ergo ex eo, quod vita æterna debetur titulo adoptionis, seu prædestinationis, benè sequitur, non dari ex merito bonorum operum, etiam ex eo, quod pœna æterna debetur titulo reprobationis benè sequetur non dari ex merito malorum operum. At hoc posterius non audent Calvinistæ concedere. Vnde patet Calvini argumentum nullius esse roboris. Hac ad hominem.*

XXXI. Primum respondemus, nondum ostendisse Becanum, vitam quoq; æternam in scripturis vocari *mercedem*; neque posse: cum nusquam in scriptura vocetur *merces*, sed quoddam in vita æterna. Si quis urgere velit locum 1. Cor. 3. v. 8. ei respondemus, Apostolum ibi agere de Doctoribus, quos ait in vita æterna secundum labores accepturos esse mercedem. De qua mercede vaticinatur Daniel Propheta cap. 12. v. 3. *Intelligentes autem fulgebunt, ut splendor firmamenti, & justificantes (id est, erudientes ad justitiam) multos, tanquam stelle in seculum & in æternum.*

XXXII. In secundo argumento cæcus cæcum ducit. Malè opponit Calvinus, pejus respondet Becanus: Quid ergo aliud quit sequi quam pessima conclusio. Adoptio non est planè idem quod est prædestinatio. Nam *quotquot crediderunt, illis dedit*

dedit auctoritatem ac dignitatem esse Filios Dei, Joh. i. v. 12. Non autem omnes credentes nobis Lutheranis sunt electi: cum multi sint temporarii, qui ad tempus credunt, & postea fidem amittunt, & percutunt, ut demonstrat id Christus in parabola de quadruplici agro. Luca 8. Deinde concedimus quidem, quod prædestinatio sit facta solo beneplacito divino; & sine respectu ad opera, non autem sine respectu ad fidem juxta illud Apostoli 2. Tim. 2. v. 13. Nos autem debemus gratias agere Deo de vobis semper, fratres dilecti à Domino, quod elegerit vos Deus ab initio ad salutem, per sanctificationem Spiritus & fidem veritatis. Ergo pœna æterna datur omnino non ex merito malorum operum. Ubi enim fides non est; ibi quoque electio respectu fidei fieri non potuit. Ubi hæc non facta est, ibi manent peccata regnantia & mortalia; quorum consequens non nisi æterna est damnatio & interitus.

XXXIII. Pergit Becanus §. 5. *Quod ad rem attinet, ita sentiendum est 1. Non sumus Filii Dei per naturam, sed per adoptionem. 2. Alii re ipsa adoptantur ante usum rationis in baptismo, ut parvuli; Alii post usum rationis in prima justificatione, ut Adulti. 3. Parvuli, qui ante usum rationis adoptantur & moriuntur; accipiunt vitam æternam solo titulo hereditatis. 4. Adulti, qui usu rationis utuntur, & in adoptione filiorum usque ad mortem perseverant, duplici titulo accipiunt vitam æternam; altero mercedis, altero hereditatis. Hoc indicavit Apostolus ad Col. 3. v. 23. Quodcumque facitis ex animo operamini, sicut Domino, & non hominibus, scientes, quod à Domino accipietis retributionem hereditatis, ut significaret vitam æternam non solo titulo hereditatis, sed etiam mercedis seu retributionis conferræ adultis. Nec hoc mirum aut novum. Primo, cum non sint per naturam filii, sed per adoptionem, potuit eos hac conditione Deus adoptare, ut non adirent hereditatem, nisi vellent mandatis Dei obtemperare, & obtemperando hereditatem promereri. Secundo, quia simile quid Christo accidit. Nam jure hereditatis (supposita unione hypostatica) debebatnr ei gloria corporis & exaltatio nominis; & tamen suis meritis eam obtinuit, juxta illud Apostoli ad Phil. 2. v. 8. Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & Deus exaltavit illum &c. Si ergo Christo, qui fuit filius Dei*
natu-

naturalis, data est gloria corporis, & exaltatio nominis duplici titulo, nempe hereditatis & mercedis, quid mirum, si nobis, qui sumus Filii tantum adoptionis utroq; titulo conferatur vita eterna.

XXXIV. Primum concedimus. In altero quoq; largimur distinctionem, si intelligatur de usu rationis, quo se conjungit cum talibus vel non conjungit: Alias Spiritus sanctus scit immediatè in partem animæ λογικὴν agere, ipsiq; νοήματα supeditare, ut intellectus fiat, licet nihil beneficio sensuum externorum vel internorum accipiat. Alterum verò, nimirum, *adultos adoptari in prima justificatione*, somnium Pontificium est, quo sine ratione & scriptura duplicem fingunt justificationem: quæ verò una tantum est, nec in primam & secundam distingui potest.

XXXV. Ad tertium & quartum respondemus, & adhuc repetimus, unam duntaxat esse justificandi rationem: addimusq; nullibi sacram scripturam inter infantes sive parvulos & adultos respectu justificationis distinguere. Adferant Jesuitæ locum & novum hoc dogma, novamq; hanc distinctionem inter adoptionem parvulorum & adultorum nobis ex scriptura probent. Nam dictum ad Col. 3. v. 23. ipsos planè nihil juvat. Docet enim inibi Apostolus, non quo jure hæreditas quærat; sed quibus obtingat: proindeque non de causa, sed de subjecto hæreditatis agit. Adde quod Becanus opposita, ut sunt in justificatione & adoptione opera & fides, docente Spiritu Sancto, faciat diversa, quæ quamvis in infantibus non sint simul, possunt tamen per naturam esse in adultis. Quæ falsissima sunt. Nam nullibi, neq; in infantibus, neq; in adultis mercedis, sed sine exceptione in omnibus hæreditatis tantum nomine vita æterna datur.

XXXVI. Primam rationem, qua probare conatur Becanus, utroq; titulo hæreditatis & retributionis vitam æternam conferri adultis, quod attinet, concedimus quidem Apostolum divinorum mandatorum observationem exigere, sed duntaxat ad conditionem personæ adoptatæ ac justificatæ; nequaquam verò in numerum causarum adoptionis sive justificationis transcribere.

C

37. Si

XXXVII. Simile à Christo sumtum falsum est. Christus enim gloriam corporis & exaltationem nominis suis meritis non obtinuit, quippe qui sibi nihil, sed omnia nobis meruit: sibi verò omnia vi unionis personalis habuit: utpotè *in quo habitat tota plenitudo divinitatis corporaliter*, Col. 2. v. 9. Et Gregorius Nyssenus in libro contra Eunomium scribit: *dextra Dei omnium creatrix, per quam omnia facta sunt, & sine qua factum est nihil, ipsa hominem unitum evexit per unionem ad propriam celsitudinem*. Quod autem Phil. 2. v. 9. hæc exaltatio passioni ac morti tribuatur, tanquam fructus, ratio expedita est hæc: Ipsa namq; unio personalis Filij Dei cum humana natura, quia propter hanc passionem & mortem, quo redimeretur genus humanum, unicè suscepta est; mirum utiq; non est, id, quod ab unione dependet, ceu fructum, assignari passioni & morti Christi; Utpotè ob quam ipsa quoq; unio contigit, nunquam aliàs suscipienda, nisi redemptionis nostræ necessitas sacrosanctum illud mortis Christi *λύτρωσιν* efflagitasset. Certum ergo est, Christo gloriam corporis & exaltationem nominis titulo mercedis nequaquam datam esse, proindeq; simile hoc falsum & nullum esse, nihilq; probare.

XXXVIII. Pergit Becanus §. 6. Quod verò nonnulli ex Calvinistis ajunt, vitam æternam vocari quidem in scripturis & hereditatem & mercedem: sed hereditatem propriè, mercedem impropiè, omninò frivolum est. Nam primo, unde hoc probant? cur non è contrario dicunt vocari propriè mercedem, impropiè hereditatem? Secundo, si gloria corporis, quæ Christo data est, propriè habuit rationem mercedis & hereditatis, cur non gloria animæ, quæ nobis datur? Non enim repugnat aliquid esse propriè hereditatem, & simul propriè mercedem. At si ita est, inquires, feliciores sunt parvuli, quam adulti. Nam hi suis laboribus debent acquirere, quod illis liberali donatione conceditur. Imo adulti feliciores, duplici de causa. Primo, quia suo merito adeunt hereditatem, quod magis honorificum est. Secundo, quia quò plura & majora sunt illorum merita, eò majorem hereditatem consequuntur. Hinc oritur magnum discrimen inter illos & parvulos. Nam parvuli debent esse contenti illa parte hereditatis, quæ illis divina liberalitate obvenit. Adulti possunt ad majorem adspirare, & quò magis crescunt earum merita, eò major illis portio deputatur, juxta illud 1. Cor. 3. v. 8. *Vnusquisq; propriam mercedem accipiet secundum suum laborem*.

XXXIX. Respondemus ad primum: Quod sapius *mercedis* vox in impropria significatione in scripturis usurpetur, quodq; in hac disputatione improprie accipiatur, demonstratum est in præcedentibus, simulq; inde liquet. Nam justificatorum opera, quicquid bonitatis in se habent, id non ab ipsis, sed à Deo est, proindeq; quatenus bona, non sunt hominum propria, sed Dei dona, *1. Cor. 4. v. 7. Phil. 2. v. 17. Esai. 26. v. 12.* Et nihilominus sunt Deo debita, *Luc. 17. v. 10. Rom. 8. v. 12.* Deoq; nihil conferunt, quippè qui *dominus*, & sibi soli sufficit, *Job. 22. v. 2. Rom. 11. v. 35.* Quæ omnia satis demonstrant, vitam æternam non posse proprie *mercedis* nomine venire. Atq; hæc etiam haud dubie causa est, quod nullibi in scripturis vita æterna vocetur merces.

XL. In secundo adhuc negamus gloriam corporis Christo datam habuisse rationem *mercedis*: uti contra repetimus & affirmamus, unam eandemq; esse, & justificandi & salvandi rationem tam parvulorum, quam adultorum: Quæ describitur à Christo *Marc. 16. v. 16. qui crediderit & baptisatus fuerit, salvus erit.* Et *Joh. 3. v. 15, 16. Omnis, qui credit in eum, non debet perire.* Et Apostolus Paulus: *Scimus, inquit, quod non justificetur homo ex operibus Legis, nisi per fidem Jesu Christi, Gal. 2. v. 16.* Quid? Quod Christus nos jubeat regnum Dei accipere sicut parvuli, inquit: *Amen, Amen dico vobis, quisquis non receperit regnum Dei velut parvuli, non intrabunt in illud, Marc. 10. v. 16.* Subsumamus jam: Jesuitæ non volunt regnum Dei accipere sicut parvuli: Ergo Jesuitæ non intrabunt in regnum Dei. Deinde sic arguimus: Qui non alio modo ac ratione possunt ac debent accipere regnum Dei, quam parvuli, illorum, modus ac ratio justificandi ac salvandi est eadem cum modo & ratione, qua justificantur parvuli: Atqui adulti non alio modo ac ratione possunt ac debent accipere regnum Dei, quam parvuli: Ergo adultorum modus ac ratio justificandi & salvandi est eadem cum ratione & modo, quo justificantur & salvantur parvuli. Ad dictum *1. Cor. 3. v. 8.* paulò antè responsum est.

XLI. Secundum argumentum (inquit Becanus §. 7.) *Sacra Scriptura testatur, vitam æternam, etsi corona sit, tamen dari ex misericordia, non ex justitia Psal. 102. v. 4. Qui coronat in misericordia & miseratio-*
nibus.

nibus. Et Matth. quinto, septimo. *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Respondeo. Sicut hic vocatur corona misericordiae, ita alibi vocatur corona justitiae. 2. Tim. 4. v. 8. Reposita est mihi corona justitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die justus iudex. Jam ergo explicandum est, quomodo utrumque verum sit. Nam cum utrumque à Spiritu Sancto asseratur, neutrum falsum esse potest. Res ita habet. Vita aeterna est corona justitiae, quia ex meritis & propter merita confertur, servato ordine justitiae commutativae & distributivae. Nam unicuique pro quantitate meritorum, major aut minor portio tribuitur, ut ex dictis patet. Vnde Augustinus lib. de natura & gratia cap. 2. Non est injustus Deus, qui justos fraudet mercede justitiae. Ceterum, quia ipsa merita, quibus debetur corona justitiae, habent vim suam ex gratia Dei, & gratia datur ex misericordia Dei, hinc fit ut corona, quae illis tribuitur, vocari etiam possit corona misericordiae, non quidem respectu ipsorum meritorum, (quia illis debetur ex justitia) sed respectu nostri, quibus ipsa quoque merita ex misericordia concessa sunt. Ita explicat D. Augustinus lib. de corruptione & gratia cap. 13. & in epist. 105. ad Sixtum.*

XLII. Respondemus primò, si intelligatur, quod justitiae corona nobis conferatur ex merito, & propter merita Christi, veritas est. Secundò, quod autem in collatione vitae aeternae & bonorum operum nostrorum servanda sit ratio justitiae commutativae & distributivae, falsissimum est: Cum saepius diximus & demonstravimus, nullam omninò esse proportionem inter vitam aeternam & opera nostra. Tertiò, quod dicit, unicuique pro quantitate meritorum, majorem aut minorem rationem tribui; intelligendū est, aut de ipsa vita aeterna, aut de gradibus gloriae. Si de ipsa vita aeterna absurdissimum est. Unius enim portio vitae aeternae major & aeternior erit, quam alterius. Quis unquam hoc scripserit: Quis etiam in aeterna duratione majus aut minus dabit? Si velit ad gradus gloriae retorquere, incautum dictum, & contra nos nihil.

XLIII. Augustini sententiam quod spectat, loquitur illa de mercede promissa, & sic in lata ac impropria significatione dicta.

XLIV. Porro quod dicit Jesuita: *merita, quibus debetur corona justitiae, habere vim suam ex gratia Dei, duplex falsum continet.*
Primò

Primò nostra opera esse merita, quibus debetur corona Justitiæ. Secundò habere illa vim merendi ex gratia Dei. Probetur utrumque ex Scriptura. Non potest, falsum enim est: At ut Scriptura ipsa est Dei veritas, sic non nisi verum ex ea probatur. Probat ex Patribus: At Patres, quod scriptura falsum pronunciat, in verum permutare nequeunt. Sed ipsemet Augustinus Jesuitæ cōtradicit in allegata epist. 105. sic scribens: *Quomodo igitur sua merita jactaturus est liberatus, cui si digna suis meritis redderentur, non esset nisi damnatus? Nullane igitur sunt merita justorum? Sunt planè quia justus sunt. Sed ut justus fierent, merita non fuerunt. Justus enim factus sunt, cum justificati sunt: sed sicut dicit Apostolus: Justificati gratis per gratiam ipsius.*

XLV. Tertium argumentum (pergit Becanus §. 8.) sumitur ab illo Rom. 6. v. 23. *Stipendium peccati mors, gratia autem Dei vita eterna. Hinc apparet, mortem eternam dari propter mala opera: at vitam eternam non propter bona opera, sed ex mera gratia. Quod si Catholicorum sententia esset vera, debuisset Apostolus sic dicere: stipendium peccati mors, stipendium bonorum operum vita eterna. At excludit bona opera. Respondeo. Solutio hujus argumenti apparet ex dictis. Nam Apostolus vitam eternam vocat gratiam eo sensu, quo vocatur corona misericordie, quia scilicet datur ex meritis, quæ habentur ex gratia & misericordia. Ita explicat D. Augustinus partim locis citatis, partim lib. de gratia, & libero arbitrio c. 8. & 9. Vbi etiam aperte fatetur, Apostolum rectè potuisse dicere: Stipendium justitiæ vita eterna, sicut dixit, stipendium peccati mors. (Notent hoc Calvinista.) Imò jam ante hos dixerat Apostolus, si non in eisdem verbis, saltem eo sensu. Rom. 2. v. 6. *Reddet unicuique secundum opera sua: iis quidem, qui secundum patientiam boni operis, gloriam & honorem & incorruptionem querunt, vitam eternam: iis autem, qui sunt ex contentione, & non acquiescunt veritati, ira & indignatio. Id est, sicut Deus damnabit impios propter mala, ita coronabit justos propter bona opera. Ergo simili modo, sicut impiorum stipendium erit mors, ita iustorum stipendium erit vita eterna.**

XLVI. Non digna est hæc exceptio, ut quicquam ad illam respondeatur. Primum enim quod dicit, Apostolum vitam eternam vocare gratiam, eo sensu, quo vocetur corona misericordie, & quæ sequuntur, mera petitio Principij est. Demonstravimus enim,

C 3

vitam

vitam æternam non dari ex meritis: Ergo si vel maxime ita explicaret Augustinus, non tamen autoritas ejus Spiritui Sancto, immediatè per Paulum loquenti, esset præferenda. Deindè negamus hanc esse sententiam Augustini, & in specie de allegato dicto demonstravimus, quod loquatur de justitia fidei, & sic nõ de inhærente, sed imputata justitia: Quod notet Becanus. Falsam quoque esse Jesuitæ interpretationem dicti Rom. 2.v.6. constat ex præcedentibus, ubi simul demonstravimus, vitam æternam non esse stipendium, vel cum eo conferri posse, sed potius esse donativum.

XLVII. *Quartum argumentum* (subjicit Jesuita §. 9.) sumitur ex illo Isai. 55.v.1. *Venite, emite absq; argento, & absq; ulla commutatione vinum & lac.* Hic offertur nobis vita æterna sine nostris meritis. Respondeo. Per vinum & lac non intelligitur hic vita æterna, sed gratia presentis vite, ut interpretatur D. Hieronymus, & patet ex ipso contextu, qui sic habet: *omnes sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, properate, emite, & comedite: venite, emite absq; argento, &c.* Simile est illud Joh. 7.v. 37. *Si quis sitit, veniat ad me & bibat.* Vbi certum est. Christum loqui de gratia presentis, non de gloria futura vite. Fatemur autem primam gratiam gratis dari sine meritis, quamvis non sine opere & labore nostro. Nam sicut ille particula, *absq; argento & ulla commutatione*, excludunt nostra merita, ita ista, *venite & emite*, requirunt nostrum laborem. Hoc ergo interest inter gratiam & gloriam, quod licet neutra conferatur adultis sine propria cooperatione, gratia tamen confertur sine propriis meritis, gloria per propria merita.

XLVIII. Intelligit ergo Becanus per vinum & lac, non vitam æternam, sed gratiam, quæ nobis in hac vita confertur. Deindè solent distinguere Pontificij inter gratiam primam & secundam; quarum illa est, qua primùm pervenimus ad Deum; ista, qua in Deo permanemus: proindeq; comprehenduntur, tum augmenta gratiæ in hac vita, tum ipsa futura æterna vita. Primam gratis dari sine meritis fatetur Becanus: De gloria autem dicit vitam æternam conferri per propria merita, ut autem hoc loco id affirmat de gloria, sic idem docet de augmentis gratiæ in hac vita hoc ipso tractatu quarto cap. 5. de merito Catholicorum quest.

quest. 4. §. 1. Omnes Catholici consentiunt, inquit, hominem justum per bona opera & observationem mandatorum Dei mereri augmentum gratiæ & justitiæ de condigno, ut patet ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 10. & §. 2. in fine (inquit) neque augmentum hoc differri in alteram vitam, sed statim dari bene operantibus. Uti etiam idem repetit, & ex professo tractat ac defendit in tract. de Charitate.

XLIX. Hactenus ergo inter nos consensus est; agi in dicto Prophetæ de gratia divina obtinenda: Controvertitur autem, quæ sit illa gratia. Nos omnes gratiæ divinæ partes à prima ad ultimam contineri statuimus. Becanus, ut diximus, tantum gratiam, quæ in hac vita confertur: & hanc suam erroneam sententiam, quando probare aggreditur, sophisticè ac fraudulentè tantum primæ gratiæ mentionem facit, & eam gloriæ opponit. Quasi verò ex sententia ipsorum tantum prima gratia nobis conferatur in hac vita? Et solum collatio gloriæ in eo, quod per opera nostra acquiratur, à collatione primæ gratiæ distinguatur: Cum tamen, ut probatum est, utramq; eodem modo nempe per merita nostra nobis conferri doceant. Non ergo potuit primam gratiam opponere tantum gloriæ, sed etiam secundam. Ergo aut concedere cogitur Becanus, quod de utraq; gratia hujus vitæ apud Prophetam agatur: vel rationem reddere, cur non tam de gratia secunda, quam de prima prophetia sit accipienda: Cum in genere responderat per distinctionem inter gratiam præsentis vitæ, & vitam æternam, addideratque loqui Prophetam de gratia præsentis vitæ: non de hac prima gratia præsentis vitæ, atque illud probaverat autoritate Hieronymi. At is non tam de prima, quam secunda gratia verba Prophetæ interpretatur: *Pro hac, inquit, septuaginta tria, i. e. adipem transtulerunt, de quo sanctus David dicit in Psalmo: sicut de adipe frumenti, & de petra melle saturavit eos. Qui adeps non aliud quam mysticam carnem sonat, ad quam Dominus discipulos hortatur, dicens: nisi comederitis carnem meam & biberitis sanguinem meum, non habebitis vitam in vobis.* Quæ sanè de secunda gratia sunt intelligenda; siquidem continuationem comestionis mysticæ carnis connotant.

L. Ut autem fucum faciat Sophista, & obliquè ac tacitè secundam gratiam excludat, limitat suam concessionem & confessionem Becanus, inquit: *Fatemur primam gratiam gratis dari sine meritis, quamvis non sine opere & labore nostro. Et addit, ut particula illa, sine argento ac ulla commutatione excludunt nostra merita: ita ista, venite & emite, requirunt nostrum laborem.* Sed verba sunt. Nam statuunt aliàs omnes Jesuitæ & Papani, gratiam primam significare primos gratiæ motus. At primi hi motus discretè notantur verbo *venite*. Quandoquidem non dicit Propheta, *emite & venite*: sed contra, *venite & emite*, ut doceat primum veniendum esse, h. e. primam gratiam habendam: deinde emendam, h. e. obrinendam gratiam, quæ est post primam.

903 L. I. Et sanè id ad oculum ex sequentibus apparet & demonstratur: sic enim pergit Propheta: *quare appenditis argentum in non panem, & laborem vestrum in id, quod servare non potest? Audite audiendo me, & comedite bonum, delectabiturq; in pinguedine vitæ vestra: inclinate aurem vestram, & venite ad me: audite, & vivet anima vestra: Feriamq; vobiscum pactum sempiternum misericordias David fideles.* Quis tam bardus ac blennus est, qui non intelligat, verba hæc omnes divinæ gratiæ partes à prima ad ultimam continere? Profectò panis & vinum saturant: quod prima gratia non facit: quæ per *sitim & esuriem* indigitatur. Quippè qui primus motus sunt ad fidem & justitiam: tum etiam *vita anima*, quid latius dici potuit? Adde porrò *fædus*, & quid supererit? Id enim vitam æternam includit. Falsum ergo est commentum Jesuitæ, per *vinum & lac* tantùm designari primam gratiam: cum non tantum secunda gratia, sed gloria quoque includatur.

L. II. Idem docent interpretes veteres: Lyranus: *Omnes sitientes, inquit, scilicet gratiæ in præsentem, & gloriæ in civitate cælesti, per Iesum Christum donandæ, secundum quod ipse Iohannes quarto: qui autem biberit ex aqua, quã ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. Et qui non habetis, quasi dicat, ista non cadunt sub precio temporali, sed donantur ex mera liberalitate divina. Et mox: Et vivet anima vestra vitæ gratiæ, & postea gloriæ: Et unde ista prove-*

proveniant, postea subdit: Et feriam vobiscum, id est legem Evangelicam, cui alia non succedet. Et Grillius inter alia multa, quæ allegari possent, ait: Omittite igitur frustra laborare, & nullos fructus colligere, ac in rebus infrugiferis labores collocare: ac potius audite me, & comedite bona, ex Evangelica scilicet prædicatione, in qua anima vestra, inquit, abundè acquiescet, & deliciabitur. Illic cognitio vera & Dei, qui natura est & omnis virtutis & sancti decoris disciplina, ac intelligentia, quæ res quasq; agendas mirabiliter ac rectè discernit, & merita bonorum operum effectricia reddit, adeò ut omnibus, quæ inveniuntur & significantur, adhærescat, & ab omnibus, quæ taxantur recedant, etiam qui antè gravibus criminibus fuerant affines. Ex quibus satis clarum ac perspicuum est, nullas esse gratiæ partes, quæ hac prophetia non contineantur. Sed adde adhuc ex glossa ordinaria: Et qui non habetis argentum: (arrige aures Becane) gratia salvi facti estis. Et alibi: Gratis accepistis, gratis date. Quæ quidem ex Hieronymo sumpta sunt, ut rursus videat Becanus, etiam Hieronymum, quem solum laudavit testem, non coercere verba hujus prophetiæ intra gratiæ hujus temporis terminos.

LIII. Quintum argumentum nostrum adfert Becanus §. 10. ac sumit ex illo Luc. 17. v. 10. Cùm feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite, servi inutiles sumus. Certè si inutiles, quid meremur? Argumenti vis hæc est: Nullus servus, qui ab hero mereatur est servus inutilis: At quicumq; homines faciunt omnia præcepta, sunt servi inutiles: Ergò nulli homines facientes omnia præcepta, ab hero merentur. Minor probatur: Qui omne illud, quod faciunt, debent, nihil merentur; At omnes homines facientes omnia præcepta, faciunt quod debent: Ergo omnes homines facientes omnia præcepta nihil merentur, proindeq; sunt servi inutiles. Erat enim hic servorum status, ut non, quemadmodum Mercenarij certis quibusdam terminis definitam haberent servitutem: sed, ut sic dicamus, penè infinitam: saltem hoc sensu, ut nullum omninò sit genus officii aut laboris, quod ipsum non debeant. Quod ipsum in parabola satis exprimitur, nempe agi de mancipiis. Quod Barardus & Salmaron agnoscunt, licet Porfanus & alii aliter sentiant.

D

54. Sed

LIV. Sed quid Becanus? Primum nos reprehendit, quod abutamur scripturis. Respondeo, inquit, hinc primum apparet, quomodo adversarii abutantur scripturis. Nam paulò antè objecerunt, nos esse filios, & vitam æternam deberi nobis titulo hereditatis sine ullo nostro labore: Nunc obiiciunt, nos esse servos inutiles, quibus nihil debeat. Nimirum hoc agunt, ut veritatem oppugnent, quocunq; modo hoc fiat.

LV. Respondemus, si hoc est abuti scriptura, non nos primi, sed antè nos Christus scriptura pessimè abusus est: quippe à quo ita loqui & argumentari didicimus. Is enim *Johan. 15. v. 15.* sic alloquitur suos discipulos: *Non posthac vos dico servos: quia servus nescit, quid faciat Dominus ejus: vos autem dixi amicos, quia omnia, quæ audiavi à Patre meo, nota feci vobis.* Et *Matth. 25. v. 21. & 23.* Ad justos dispensatores dicit, *Euge, serve bone, & fidelis.* Eoque ab inutilibus servis distinguit. Nunc verò *Luc. 17.* obiicit: *ipso esse servos inutiles, quibus nihil debeat.* Quid ergo Christus (judice Becano) aliud agit, quam quod veritatem oppugnet, quocunq; modo id fiat, sibi que pessime contradicat?

LVI. Sed salva res, calumniatores, & magni nugones sunt Becanus & Jesuitæ. Ut enim *use egv wegte egv* faciamus; Nullibi servos utiles Christus docuit, sed fideles dixit. Non autem idem esse quilibet ex ipsis verbis potest discere. Hos namque *servos inutiles* dixit, qui tamen omnia fecerant, quæ mandata erant. Jam verò dic sodes possitne aliquis facere omnia, quæ mandata sunt, & non esse fidelis? Si id absurdum est: tum vero quia qui omnia facit, quæ debuit, est inutilis; & idem tamen fidelis; utiq; ipse quoque fidelis est inutilis. Optima enim est sequentia: Qui omnia facit, quæ mandata sunt, est inutilis servus. Qui omnia facit, quæ mandata sunt, est fidelis servus. Ergo fidelis servus est inutilis servus. Et si fidelem servum & inutilem, servum optime convenire, & uni tribui possunt.

LVII. Obiicies: Inquit, Christus, numquid gratiam habet servo illi, qui facit, quæ ei imperaverat? Non puto, ex verbis hisce colligi: quod judicet Dominus, herum nullam habere gratiam servo debita facienti: Ergo nec Christus habet neque refert gratiam servis jussa exequentibus. En ita colligit Becanus, quando inquit,

quit, nos ex verbis Christi objicere: nos esse servos inutiles, quibus nihil & sic neq; ulla gratia debeat: proindeq; Christum neq; habere neq; referre gratiam omnibus servis jussa exequentibus. Habeat certè Becanus hanc objectionem unde volet, à nobis certè non potuit: qui & confitemur & profiteamur, Christum multa habere, multam referre gratiam fidelibus suis servis exercentibus se strenuè in Legis observatione. Et inde dictum bene scimus & agnoscimus. Faciens misericordiam in millia, his, qui servant mandata, Exod. 20. v. 6. Qui hanc regulam secuti fuerint, pax super illos & misericordia, Gal. 6. v. 16. Talibus hostis evapescit & delectatur Deus. Hebr. 13. v. 16. Negamus ergo consequentiã Jesuitarum. Sed hoc sequitur: quod gratia illa sive merces, quam Christus, sive habet sive refert observantibus mandata, non debeat ex merito condigno. Atq; sic non nos, sed Jesuitæ oppugnant veritatem quocunq; possunt modo.

L VIII. Porro Becanus cornutam opponit aciem: Aut Christus illos vocat servos inutiles, qui servant omnia præcepta, aut eos, qui non servant. Si prius: Ergo servi Dei possunt omnia præcepta servare, quod est contra adversarios. Si posterius, nihil contra nos concluditur. Fatemur enim nos, qui non servant mandata, servos esse inutiles, & non mereri vitam æternam.

L IX. Sed non semper sunt invictæ acies cornutæ. Imò hæc ridicula. Videamus: Servi inutiles sunt, vel qui servant omnia præcepta: vel qui non servant, sed quædam transgrediuntur. Si isti: Ergo pereunt Papistæ, qui per bona quædam opera satisfieri posse negant aliis operibus malis: quæ certè non est inutilitas: Si illi: Ergo vicimus nos, qui bonorum operum impugnamus merita.

L X. Enimverò servos inutiles utrosq; intelligimus: Illos inquam, qui totam (si qui sint) legem implent; & illos, qui partem duntaxat. Christum agere de primis non potest negari. Expressa enim & disertata sunt verba: si feceritis omnia, non autem; si transgressi fueritis aliquam partem. Quod si verò inutiles illi, quid de reliquis dicemus?

X LI. Verum si primi, arguit Becanus, ergo possunt omnia præcepta servari. Quærimus à quibus? An à beatis in cælo: an à via-

toribus in terra. De illis nulla est controversia, cum nemo ex nostris unquam negaverit, à sanctis in cælo beatis legem impleri: Et hoc sensu legem non difficilem impleri, quamquam tum negent Majorem. Sin viatores: nos vero negamus consequentiam. Perspicuum enim est, non ideo adserere Christum, fieri à quoquam omnia, quæ sunt mandata: sed tantum *ὑποθετικῶς* ponere, & non simpliciter concedere. Quod etiam Janse-
nius observavit inquiens: *Quod autem precipit, ut dicamus servos in-
utiles, cum omnia præcepta impleverimus, non sic accipiendum, quasi quis
sit, qui omnia adimpleverit (in multis enim, inquit Jacobus, offendimus o-
mnes) sed sensus est, etiamsi fecerimus omnia, tamen agnoscite vos servos
inutiles.*

LXII. Ergo geminatur argumentum. Si enim tum quoq; futuri sumus servi inutilis, si impleverimus omnia: quanto magis cum non impleverimus? Expressit idem Theophylactus in hunc locum: *si autem, inquit, cum omnia mandata fecerimus, neq; tum debemus magnum quoddam sentire: quantum peccamus, cum maximam partem mandatorum Dei non perficiamus.* Et Stella: *Docemur hic, omnem presumptionem & vanam gloriam vitare. Si enim hi se servos inutilis reputare debent, qui omnia impleverunt præcepta, quid nobis incumbit, qui ita tam multis offendimus, & ea ipsa, quæ forsitan impleverimus præcepta, tam imperfectè impleverimus, ita ut juxta Isaiam universæ justitiæ nostræ sint velut pannus menstruatus.* Ergo nemo suis operibus quantumvis bonis apud Deum meretur.

LXIII. Magna vis argumenti, & verò Becanus sensit: Adeò vertit se in omnes formas, ut eludat: quando sic pergit: *verba Christi, possunt habere triplicem sensum: primus est, nos ex nobis esse servos inutilis, quia licet faciamus omnia quæ præcepta sunt, non tamen nostris viribus, sed gratia Dei facimus. Ita explicat Ambrosius lib. 8. in Lucam. Unde dupliciter possumus nos ipsos considerare. Primò quoad nostras vires, quatenus ex Adamo nascimur, & ita sumus servi inutilis. Secundò quoad cooperationem gratiæ divinæ, quatenus in Christo renascimur, & ita sumus servi inutilis, juxta illud 2. Tim. 2. v. 21. Si quis emundaverit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum, & utile Domino &c. Secundus sensus est, nos esse servos inutilis respectu Dei, etiamsi omnia præcepta servemus, quia*
nullam

nullam utilitatem Deo prestamus, nec ipse bonorum nostrorum indiget. Ita exponit Beda in Commentario. Hinc etiam patet, nos posse vocari servos utiles & inutiles, diverso respectu. Utiles respectu nostri, quia quicquid boni facimus per observationem mandatorum, cedit in nostrum commodum & utilitatem: nobis scriimus & metimus. Inutiles respectu Dei, quia nihil utilitatis illi accedit ex nostro labore & industria. Tertius sensus est, nos esse servos inutiles, etiamsi omnia precepta exequamur, quia, nisi Deus liberali pacto nobiscum convenire voluisset, mercedem ex justitia potuissemus à Deo petere. Ita exponit Augustinus serm. 3. de verbis Domini. Vnde rursus apparet, quomodo dicamur utiles, quomodo inutiles. Nam quicquid facimus, inutiles sumus ad mercedem vite aeternae, secluso divino pacto, inutiles, interveniente pacto & promissione. Ex his sensibus eligant adversarii, quem velint, & facile advertent, se nihil contra merita bonorum operum efficere. Hoc miror, cum tam diligenter inquirant testimonia Scripturae, quibus vocamur servi inutiles. Sanè idem Christus, qui dixit Luc. 17. v. 10. Dicite, servi inutiles sumus, alibi dixit, Matth. 25. v. 23. Euge serve bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam.

LXIV. Respondemus, Primum sensum esse prorsus alienum à verbis Christi; quandoquidem illos servos dicit inutiles, quos alloquitur: illi autem sunt discipuli, ut constat ex initio capitis. At erant jam tùm Apostoli in gratia. Deinde illos dicit servos inutiles, qui & quatenus servant mandata. Unde argumentum est certum: Quicumque servant omnia mandata, sunt in gratia: Qui hic dicuntur servi inutiles, servant omnia mandata: Ergo qui hic dicuntur servi inutiles, sunt in gratia. Majorem probant ipsi Jesuitæ, agnoscentes sine gratia nullum hominem posse perficere legem. Et diserta sunt Christi verba Joh. 15. sine me nihil potestis facere. Et Pauli: Deus est, qui efficit in vobis, ut & velitis, & ut efficiatis. Minor manifesta ex verbis Christi. Quare necessariò intelligamus ejusmodi servos, qui & quatenus positi sunt in gratia, esse inutiles.

LXV. Ambrosius est contra Becanum. Sic enim pergit: Si tu non solum non dicit servo aranti, aut oves pascenti, transi, recumbe, sed exigis ab eo aliud ministerium, & gratias ei non agis: ita nec in te patitur Dominus unius usum esse operis & laboris, quia dum vivimus debemus

D 3

semper

semper laborare. Argumentor ergo: Qui ita Deo sunt obstricti ad perpetua servitia, ut ne gratiam quidem ipsis debeat, illis nec merces debetur: Atqui omnes, de quibus dicitur in Evangelio, quod præcepta omnia servaverint, proindeq; in gratia Dei sint, ita sunt Deo ad perpetua servitia obstricti, affirmante Ambrosio, ut ne gratia quidem ipsis debeat: Ergo omnibus, de quibus dicitur in Evangelio, quod præcepta omnia servaverint, proindeq; in gratia Dei sint, affirmante Ambrosio, nulla omnino debetur gratia.

LXVI. Atque hanc quoq; Theophylacti esse sententiam, ex ejus verbis est perspicuum: *Monstratur per parabolam hanc, quod non oporteat extolli in bono quopiam opere, imo neq; in omnium mandatorum impletione. Servo enim necessitas incumbit, ut faciat mandata Domini, neq; ut bonum opus sibi adscribere debet. Quippe qui non operabitur, dignior est multis plagis: cum autem operatus fuerit, contentus sit, quod plagas effugerit. Proinde non oportet de hoc precium vel honorem quærere. Liberalitatis enim Domini fuerit dare imo largiri ei. Igitur & qui servit Deo, etiamsi mandata perficiat, non debet extolli. Nihil enim magnum fecit, sed vae erit ei, nisi fecerit: sicut Apostolus dicit 1. Cor. 9. : vae mihi, nisi evangelizavero. Proinde si dona fuerit assecutus, non debet in illis superbi- re, & de eis se jactare. Beneficia enim sunt, per misericordiam Dei concessa, non quod debeat ei aliquid Dominus, imo servus debet Domino suo, ut faciat omnia ejus mandata &c.* Satis disertæ & perspicua hæc sunt: quod illis operibus, licet peragantur cooperatione gratiæ divinæ; nihil omnino mereantur: sed quicquid à Domino retribuat, non sit meritum justitiæ, sed donum per misericordiam Dei concessum.

LXVII. Secundum sensum quod attinet, nempe inutiles nos servos dici respectu Dei, non vero respectu nostri, nugamentum est. Parabola enim est, quæ à Christo proponitur, omnis autem parabola est similitudo, in qua necesse est *modo* simile esse. Si ergo in hac servus sit inutilis, in illa quoq; oportet esse servum inutilem. Absolum enim planè esset, si dicas: Ut servus ille nihil sibi profuit; sic & vos nihil Deo prodestis. Quare hoc unice expendendum, an ponatur servus inuti-

inutilis sibi, an vero Domino suo utilis, & res erit expedita & plana. Quod facile fiet, si rectè attendantur verba Christi, quibus servus non nominatur simpliciter: tum enim forsàn aliqua ambiguitas esset; cum manifestum sit, servos alios esse utiles alios inutiles: Verum idem qui servus dicitur, statim describitur arans, pascens & quidem tota die. Qui verò huiusmodi sunt, non possunt numerari inter servos inutiles Domino: Ergo inter utiles. Deinde additur: *num gratiam habebit ei?* Sanè non id utilitatem Domini potest significare, sed potius servi: Utilitas enim Domini à servo est in Dominum: At gratia hæc à Domino in servum est. Quod confirmatur ex Luc. 6. *Si diligitis eos, qui vos diligunt, quæ vobis erit gratia? Si benefeceritis iis, qui vobis benefaciunt, quæ vobis erit gratia?* Addit Lyranus: id est, merces à Deo reddenda in vita æterna. Certum ergo est inutiles esse intelligendos servos, non Domino sed sibi, nempe qui omnibus suis operibus, nihil sibi mereantur.

LXVIII. Tertius sensus nititur falsa hypothefi: Deum sub pacto operum meritoriorum nobis vitam æternam promississe: quæ inquam hypothefis falsissima est: quandoquidem tantum sub pacto solius fidei sine operibus promissio vitæ æternæ nobis facta est: *Marc. 16, v. 16. qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit. Rom. 4, v. 5. ei qui non operatur, sed credit in eum, qui justificat impium, imputatur fides sua ad justitiam. Gal. 2, v. 16. quoniam scimus, non justificari hominem ex operibus Legis nisi per fidem Jesu Christi.* Falsa ergo hac hypothefi demonstrata, quicquid superstruxerit Becanus, tanquam falsum & absurdum per se corruet.

LXIX. Desinat tandem mirari Becanus. Nam causa admirationis non ipsi à nobis præbetur: quippè qui illa ipsa dicta, quibus servi dicuntur boni & fideles, bene scimus, & allegavimus quoque: nos potius miramur, ac mirati sumus in precedentibus, tam insulsum ac jejunum Theologum esse Becanum, qui planè ignorat, qualis Christo fidelis bonus, & inutilis servus dicatur.

LXX. Sextum argumentum (pergit Becanus §. 18.) sumitur ex illo *Rom. 8, v. 18. Non sunt condignæ passionis huius temporis ad futuram gloriam.*

gloriam. Hinc patet nullam esse proportionem inter nostra opera, & vitam eternam. At inter meritum & premium debet esse proportio. Respondeo. Sicut scriptura videtur his significare nostra opera non esse digna premio vite eterna: Ita alibi videtur contrariam asserere Luc. 20. v. 35. Qui vero digni habebuntur seculo illo & resurrectione &c. Et 2. Thes. 1. v. 5. Ut digni habeamini regno Dei, pro quo & patimini. Et quia Scriptura non est sibi ipsi contraria, explicandum est, quo sensu utrumque verum sit. Ac primo, si spectemus durationem temporis, nulla est proportio inter opera presentia & futuram gloriam. Nam haec perpetua est, illa momentanea sunt. Si vero spectemus gratiam, a qua procedunt opera meritoria, jam inter illa & gloriam caelestem est proportio, quia gratia est semen gloriae, ut loquuntur Theologi. Sicut ergo sufficiens est proportio inter semen & arborem: ita inter gratiam & gloriam. Quod autem haec proportio sufficiat, licet nulla sit proportio durationis, patet ex illo 2. Cor. 4. v. 17. Id quod in presenti est momentaneum, & leve tribulationis nostrae, aeternum gloriae pondus operatur in nobis. Hic utrumque quod diximus, fatetur Apostolus. Altera, quod opera nostra sint momentanea, gloria vero aeterna; Alterum, quod nihilominus opera momentanea operentur pondus aeternae gloriae. At quomodo operantur? proculdubio non physice, sed meritorie. Hac autem via merendi est a gratia. Secundo, idem patet exemplo Christi. Nam passio ejus fuit momentanea, & tamen per eam meritus est nobis vitam aeternam. Tertio potest idem confirmari a contrario. Nam peccata impiorum in hac vita transitoria sunt: At poena, quam merentur, aeterna est. Quare? quia sicut bona opera procedunt a gratia Dei, ita peccata ex formali, vel virtuali contemptu Dei. Hic autem contemptus habet proportionem cum aeterna poena, sicut gratia cum aeterna vita.

LXXI. Respondeo i. sacram scripturam quidem sibi ipsi non esse contrariam, si modo Becanus scripturae non esset contrarius. Quod autem iste hoc vitio haeretico laboret, statim est manifestum ex falsa oppositione loci Rom. 8. v. 18. & deinde locorum Luc. 20. v. 35. & 2. Thes. 1. v. 5. Quam fingit, ut Rom. 8. negatur passiones nostras hujus temporis esse condignas ad futura gloriam, ita idem de illis negari, proindeque contrarium dici, nempe dignas esse ad futuram gloriam, dictis hisce posterioribus. Quod falsissimum est. Posteriora enim haec dicta non loquuntur de

tur de passionibus ipsis; sed de personis, quarum sunt passiones. Ergo non est idem, sed diversa sunt subjecta: circa quæ nulla fit oppositio. Sic filio Patris cujusdam bene meriti benefacimus propter merita Patris, licet ejus opera beneficiis illis non sint digna; eodem modo digni habentur justi seculo ac resurrectione, quia sunt filii Dei, licet ipsorum opera non sint condigna, & id non mereantur. Ut ergo ibi non opus est explicatione, quomodo hoc dicatur de operibus, illud de persona ipsa, nempe filio, cum nulla sit oppositio apparens; sic neq; illorum locorum explicatione ac limitatione aliqua quærenda est conciliatio, cum ea non indigeant, propterea quod neq; in illis vel apparens detur oppositio, ne dum contradictio, ut patet.

LXXII. Deinde concessionem illam, quod si durationem temporis spectemus, nulla sit proportio inter opera presentia, & gloriam futuram, acceptamus: Propter gratiam vero concedendam esse proportionem, & passiones nostras hujus temporis condignas esse statuendas ad futuram gloriam, pernegamus. Manet enim immota nostra hypothesis, ab ipsis Pontificiis asserta, & à Gregorio de Valenta tom. 2. in Thomam pag. 1382. comprobata, qua inter requisita meriti exigatur, ut res oblata sit precio & dignitate par ei, quam quis vicissim accipit. Jam subsumamus: atqui passiones nostræ sunt ejusmodi, quæ non sunt proportionatæ vel pares futuræ gloriæ, proindeq; multominus alia opera: Ergo non sunt neq; illæ, neque hæc meritoria. Minor probatur dicto Apostoli à nostris allegato Rō. 8., ubi diserta sunt verba: *passiones nostræ non sunt condignæ ad futuram gloriam.* Exceptio Jesuitæ, Pauli verba tantum secundum quid intelligenda esse, nempe tantum de proportionem temporis, & non de proportionem totius substantiæ operis, nulla est. Nam illud hujus temporis non additur ab Apostolo, ut eò limitetur illa non condignitas, sed ad descriptionem passionum, ut sit sensus: *passiones, quas sustinemus in hoc tempore seu in hoc seculo, illæ non sunt condignæ:* Quod ipsa series verborum satis docet.

LXXIII. Cum igitur hoc certum sit, certum quoque erit, filios Dei in dictis posterioribus non dici dignos futuro seculo,

culo, propter illas passionēs. Effet enim manifesta contradicōtio: quæ Paulo non tribuenda. Quod autem ipſorum operibus Becanus ſtatuat condignitatem tribuendam eſſe ex addita gratia, reſpondemus, iſta gratis fingi ſine ulla probatione, & Theologi, qui dicunt gratiam infuſam eſſe ſemen gloriæ hoc ſenſu, non Theologi, ſed Matæologi ſunt. Nam dicta allegata nihil ejus probare probavimus. Deinde neque adhærere ejuſmodi gratiam noſtris operibus in actu juſtificationis certum eſt: quippè quæ demum grata fiunt, quando fides infunditur, ut fatentur ipſimet Papiſtæ: At exiſtente in nobis fide prius fit juſtification, quam opera noſtra ſanctificentur, & Deo grata fiant. Quandoquidem in actu juſtificationis nulla concurrit gratia interna ipſi homini communicata: ſed tantum miſericors Dei favor & clementia, nos propter Chriſtum & ejus meritum, non nobis inhærens, ſed fide apprehenſum, juſtos pronunciat: quod quando factum eſt, tum demum ſequuntur bona opera.

LXXIV. Quod autem Apoſtolus Paulus Rom 8. afflictiones fidelium, quatenus acceperunt Spiritum ſanctum, proindeque in gratia ſunt, & operante in illis Spiritu ſancto fiunt, indignos ſive non condignos dicat ad futuram gloriam, ex contextu eſt maniſeſtiſſimum: qui ita ſe habet: *Etenim, qui Spiritu Dei ducuntur, hi ſunt filii Dei. Non enim accepisti Spiritum ſervitutis iterum ad timorem: ſed accepisti Spiritum adoptionis, per quem clamamus Abba Pater. Ille Spiritus teſtatur una cum Spiritu noſtro, quod ſimus filii Dei. Quod ſi filii, igitur & hæredes; hæredes quidem Dei, cohæredes verò Chriſti, ſi quidem ſimul cum eo patimur, ut & una cum eo glorificemur. Nam ſtatuo minime eſſe paria, quæ præſenti tempore perpetimur, futura gloria in nobis revelanda.*

LXXV. Dic ſodes, annon hic maniſeſtis verbis loquatur Apoſtolus de fidelibus, quatenus ſunt filii Dei, & quatenus acceperunt Spiritum ſanctum, & ab eo in actionibus paſſionibusque ſuis ducuntur? En ab hoc Spiritu dicit, naſci illam confidentiam, qua certi ſumus, nos eſſe filios Dei, & ab hac filiatione naſci jus hæreditatis: Et huic juri additam conditionem una patiendi. Hæc quæſo Chriſtiane perpende, & dic, quomodo

modo à Spiritu sancto esse possit certitudo filiationis : ab hac certitudo hæreditatis: hujus hæreditatis conditio patiendi , & tamen subito passiones considerari absq; spiritu Dei, ac non aliter ac in Caino, vel etiam Iscariota? Quomodo etiam sine Spiritu sancto possunt intelligi, vel considerari afflictiones, in quibus filii Dei à Spiritu S. ducuntur, & ut patienti animo perfe- rant, disponuntur v. 14. ? Quomodo etiam possunt sine promissione considerari, de quibus tamen nec longo intervallo, sed statim & immediatè dicitur, *heredes sumus si patiamur?* Anne hæc nulla promissio?

LXXVI. Unde sic argumentamur : Quæ afflictiones sunt certitudinis filiationis, hæreditatisque conditio, in quibus etiam filii Dei à Spiritu sancto ducuntur, reguntur, & ad patientiam disponuntur, tandemque promissionem habent compensationis in futuro seculo; illæ non possunt considerari, vel accipi sine gratia Dei, ut sunt in aliquo Caino, vel impio quodam alio homine: sed oportet considerentur, quatenus sunt in gratia, à gratia, à Spiritu sancto in fidelibus operante, eosque ducente: Atqui afflictiones, de quibus hic dicit Apostolus, quod minimè sint pares futuræ gloriæ, in nobis retegendæ, sunt tales, nempe sunt certitudinis hæreditatis conditio &c. Ergo afflictiones de quibus hic dicit Apostolus, quod minimè sint pares futuræ gloriæ in nobis retegendæ, non possunt sumi vel considerari sine gratia Dei, sed oportet considerentur, quatenus sunt in gratia, à gratia, à Spiritu sancto, in fidelibus operante, eosque ducente.

LXXVII. Ad dictum 1. Corinth. 4. v. 17. supra responsum est. Breviter: Verbum *operari* non describit hic causam efficientem, sed ordinem mediorum, per quæ Deus suos ducit ad vitam æternam, Act. 14. v. 21. Est ergo *operari* Apostolo *insequi*, quod præmia sequantur militiam piorum, ut civilem & mundanam militiam interdum sequantur donativa. Neque ergo physicè, neque meritoriè *operari* hic significat: uti etiam falsum est, vim aliquam merendi dari à gratia. Dicitur quidem hoc à Becano, & vicies inculcatum, nunquam verò probatum est:

Scriptura ejusmodi mercedem planè ignorat. Exemplum Christi dissimilimum est. Is enim absolutè & perfectè Patri præstitit obedientiam, & absolutè perfectum potuit persolvere, & persolvit etiam *λύτρον*, quia Deus & homo est, & sic infinita virtute præditus: quod nemo de nominibus affirmabit. Hinc etiam proportionem esse inter nostram justitiam & nostram glorificationem, nulla dixit scriptura, nullus unquam concessit sobrius Theologus, qui novit, quantum absimus à Legis perfectione, quique legerit minimè esse pares passiones nostras gloriæ revelandæ: quod sanè de Christi passionibus nemo hætenus dictum audivit. De diversitate bonorum & malorum operum sæpius dictum est; cur illa æternam pœnam mereantur: hæc verò non possint vitam æternam mereri; non ergo est, ut actum agamus.

LXXVIII. *Septimum argumentum (pergit Becanus §. 12.)*
Christus meruit nobis vitam æternam: Ergo eam nostris operibus non mere-
mur. Confirmatur, quia vel Christi meritum per se sufficit, vel non. Si suffi-
cit, frustra exiguntur nostra merita. Si non sufficit, facimus illi injuriam.
Respondeo. Hoc argumento valdè triumphant adversarii, cum reverà nullius
sit roboris. Putant enim merita nostra opponi meritis Christi, ac proindè,
quantum laudis tribuitur nostris, tantum detrahi meritis ipsius. Non ita est.
Contra potius res habet. Merita nostra nascuntur ex meritis Christi, & o-
mnem vim suam inde accipiunt. Vnde quicquid laudis & dignitatis habent,
totum redundat in laudem & dignitatem meritorum Christi. Hoc optime
declarat similitudo, qua utitur Christus Joh. 15. v. 4. Ego sum vitis, vos pal-
mites. Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in
vite, sic nec vos, nisi in me manseritis. Quis dicat, detrahi aliquid de gloria
vitis, si palmites ipsius multum fructum adferant? Nemo sane mentis. Nam
quicquid vivi succi & humoris habent palmites hoc totum habent à vite.
Vnde, quo palmites magis frugiferi, eo vitis magis laudanda. Insani ergo
Calvinistæ, qui clamant, detrahi de gloria Christi, si servi ejus fructum fa-
ciant. Quomodo enim fructum faciunt, nisi quia in Christo sunt, & ab eo
succum & humorem divine gratiæ participant? Quicquid ergo laudis est in
meritis nostris, totum Christo adscribendum est.

Cum autem objiciunt, alterutrum sequi, aut meritum nostrum non
requi-

requiri, aut si requiritur, meritum Christi non esse sufficiens, neganda est consequentia. Nam ex eo, quod meritum nostrum requiritur, non rectè colligunt meritum Christi esse insufficiens. Non enim nostrum requiritur propter alterius insufficienciam, sed quia Deus sic ordinavit. Imo hinc colligitur, meritum Christi esse efficacissimum. Nam non solum obtinuit nobis ius vitæ æternæ, sed etiam vim & virtutem acquirendi vitam æternam per propria merita.

LXXIX. Respondemus primùm: Omnino triumphamus hoc argumento: quia nunquam à Pontificiis solutum est, uti neque jam modo a Becano solvitur. Deinde non quæstio est, quid faciat Becanus, sed quid Scriptura. Hæc vero in negotio justificationis meritum Christi fide applicatum, sive applicandum & opera sive merita nostra opponit, Rom. 4. v. 4. 5. 6. Gal. 2. v. 16. cap. 3. v. 9. & seqq. Eph. 2. v. 8. 9. & c. Quia ergo opponuntur merito Christi, certum est, quantum laudis tribuitur nostris meritis, tantum detrahi ipsius meritis.

LXXX. Ratio, quam pro sua opinione adfert, nulla est. Probetur ex scripturis, propterea Christum meritum esse, ut nos mereremur. Contrarium docet Scriptura, Christum oportuisse mereri, quia nullus homo poterat. Non verò est verum, si vas solvit, ideo debitorem solvere debere. Contrarium enim dicitur sensus cõmunis: si vas solvat, non debere debitorem ipsum solvere. Itaq; Paulus dicit Phil. 2. Christum delevisse chirographum nostrum.

LXXXI. Dicunt alii Christum esse precatum, ut precaremur, obedisse, ut obediremus, passum esse, ut pateremur. Sed non bene ita dicunt, nisi intelligant exemplum nobis ab ipso præbitum. Scias ergo distinguendum esse inter opera legalia communia; & inter illa, quæ propriè pertinent ad officium mediatoris. Illa effecit Christus etiam in hunc finem, ut ipsum imitaremur, nempe ut inuocaremus Deum, legi obediremus, afflictiones patienter ferremus & c. Quæ verò præstitit speciatim tanquam & quatenus mediator, id est, ex ipso propriè mediatoris officio: hæc negamus debere, hæc negamus per se nos imitari. Sic incarnatus est pro nobis: nec tamen ut nos pro nobis incarnaremur; passus est pro nobis, nec tamen ut nos pro no-

bis pateremur; lavit peccata nostra suo sanguine, non ut nos nostra delicta nostro sanguine lavaremus: sic Christus meritus est pro nobis, non ut nos pro nobis mereremur: sic intercessit pro nobis, non ut nos pro nobis intercederemus: mereri enim & intercedere hic idem videntur.

LXXXII. Deinde quod attinet instantiam ex Johan. 15. v. 4. desumptam: *Quis dicat detrahi aliquid de gloria vitis, si palmities ipsius multum fructum ferant?* Respondemus. Prius Becano probandum esse, bona nostra opera ingredi justificationem, & tum instantiam dare. Non conceditur Becano fingere, quid possit esse, sed asserere quid revera sit. Nempè dicto illo Johan. 15. significari ac doceri, sanctificationem nostram à CHRISTO ita pendere, ut ejus solius vigore bene operemur: Merita vero nostra à meritis Christi ita pendere, ut & ipsi mereri possimus, neque dicto illo allegato, neque ullo alio loco scripturarum probatur, quin potius merita nobis omninò adimuntur.

LXXXIII. Tertio calumnia est, clamari à nobis, *detrahi de gloria Christi, si servi ejus fructum ferant*: id enim non dicimus; sed tum detrahi statuimus, si nostra opera dicantur mereri vitam æternam, quod est proprium officium, & opus Servatoris & mediatoris, propter quod Jesus dictus est; Et de hoc suo officio dicit Isai. 48. v. II. *Gloriam meam alteri non dabo.* Hinc sic argumentamur: Qui gloriam sui servatoris dant sibiipsis & suis operibus; illi detrahunt de gloria CHRISTI. Atqui Jesuitæ fingentes, se suis operibus mereri vitam æternam, gloriam sui Servatoris dant sibiipsis & suis operibus: Ergo Jesuitæ detrahunt de gloria CHRISTI. Nega hanc consequentiam, Papane. Si negas, inficiaris ipsam Scripturæ consequentiam.

LXXXIV. Responsionem, quam fingit Jesuita, nititur falsa rursus hypothefi. Falsum enim est, centies diximus, DEUM sic ordinasse; sed Pontificij dando honorem Christi

sibi-

sibiipsis & operibus suis, sicque adhuc detrahendo merito Christi, sua merita subordinant Christi merito, illisque tribuunt, quod solius meriti Christi est. Quocirca temerario, stolido ac improbo conatu præsumit Jesuita vim meriti Christi isto modo amplificare. Si enim ejusmodi stulta amplificatio procederet, eadem ratione ac facilitate dicere possem, tantam meriti Christi esse efficaciam, quod efficiat, ut etiam gravissima peccata contra conscientiam, & in Spiritum sanctum sint meritoria vitæ æternæ.

LXXXV. Ad summam! Tota hæc disputatio nititur falsa illa hypothesi, quam ultimo loco ponit Becanus, *Christum non solum nobis obtinuisse jus vitæ æternæ, sed etiam vim & virtutem acquirendi vitam æternam per propria merita.* Verum id non simpliciter ac nudè poni, sed probari debebat. Sed qui potest, cum tota Scriptura reclamet, & contradicat?

F I N I S.

99 A 6900

ULB Halle 3
002 622 092

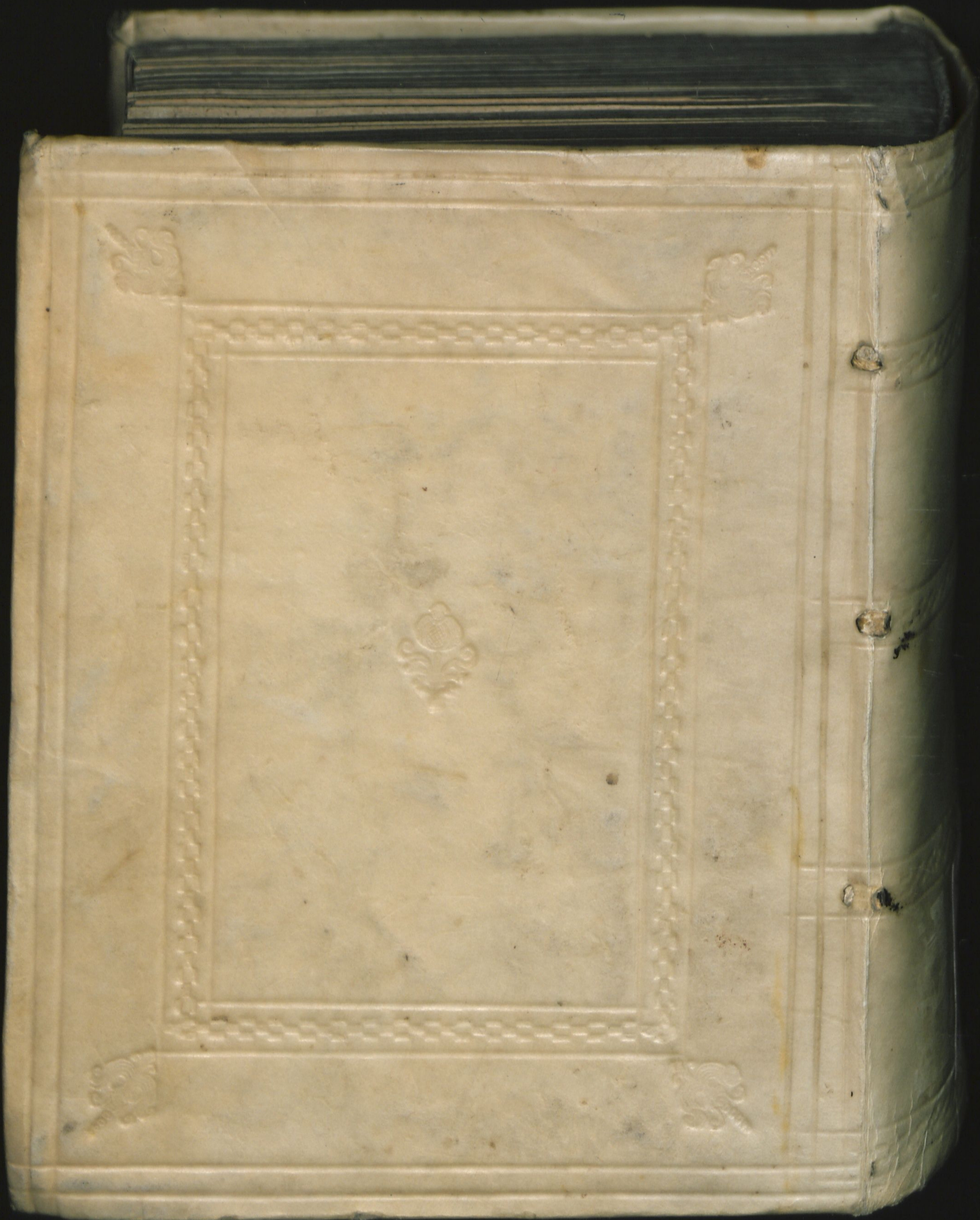

SB

Repro

VD 77

43

TERTII
Confessionem

TIO X.
mens
ARTICVLI VI.
STIONE

justorum

Vitæ æternæ,
posita
emia VVittebergensi

S I D E
RTINI S.S. Th.

Primario, Facult. Theol.
oli Arcis Præposito,
NDENTE

NE Brunneman
Marchico.
Collegii Veteris
18. Maij.

BERGÆ,
S AUERBACH, Acad. Typogr.
DC XXX.